

Záverečná karta projektu

Názov projektu

Evidenčné číslo projektu

APVV-14-0644**Kontinuity a diskontinuity politických a spoločenských elít na Slovensku v 19. a 20. storočí**Zodpovedný riešiteľ **doc. Peter Šoltés, PhD.**Príjemca **Historický ústav SAV****Názov pracoviska, na ktorom bol projekt riešený**

Historický ústav SAV

Názov a štát zahraničného pracoviska, ktoré spolupracovalo pri riešení

žiadne

Udelené patenty/podané patentové prihlášky, vynálezy alebo úžitkové vzory, ktoré sú výsledkami projektu

žiadne

Najvýznamnejšie publikácie (knihy, články, prednášky, správy a pod.) zhrňujúce výsledky projektu – uveďte aj publikácie prijaté do tlače

ŠOLTÉS, Peter – HUDEK, Adam. Elity a kontraelity na Slovensku v 19. a 20. storočí. Kontinuity a diskontinuity. Bratislava : Historický ústav SAV : VEDA, 2019, 680 s. (v tlači)
Elity na Slovensku v 19. a 20. storočí : Forum historiae 1/2018. Časopis pre históriu a príbuzné spoločenské vedy [elektronický zdroj]. Zostavovatelia: Ladislav Vörös a Peter Šoltés. Bratislava : Historický ústav SAV, 2018. ISSN 1337-6861 Dostupné na internete: <http://forumhistoriae.sk/web/10180/183>

Adepti moci a úspechu. Etablovanie elít v moderných dejinách : jubileum Valeriána Bystrického [Candidates for Power and Success. Formation of Elites in Modern History]. Eds. Jaroslava Roguľová, Maroš Hertel. Bratislava : Historický ústav SAV : VEDA, 2016. 599 s. ISBN 978-80-224-1503-3

ROGUĽOVÁ, Jaroslava a kol. Dva režimy jednej krajiny. Bratislava : Historický ústav SAV : VEDA, 2017, 210 s. ISBN 978-80-224-1625-2

ZAVACKÁ, Marina. Ľudácka prevýchova : Mária Janšáková v Ilave roku 1939 a jej Cela č. 20 [Ludak Regime Re-education Programme. Mária Janšáková in Ilava in 1939 and Her Cell No. 20]. Bratislava : Artforum, 2018. 198 s. ISBN 978-80-8150-210-1

Jozef Miloslav Hurban – osobnosť v spoločnosti a reflexii [Jozef Miloslav Hurban - A Personality in Society and in Reflection]. Eds. Daniela Kodajová, Peter Macho. Bratislava : Historický ústav SAV : VEDA, 2017. 448 s. ISBN 978-80-224160-78

MANNOVÁ, Elena. Minulosť ako supermarket ? : spôsoby reprezentácie a aktualizácie dejín Slovenska [The Past as a Supermarket? Ways of Representation and Actualisation of Slovak History]. Bratislava : Historický ústav SAV : VEDA, vydavateľstvo SAV, 2019. 463 s.

Edícia Slovenská historiografia. ISBN 978-80-224-1706-8

GAUČÍK, Štefan. Mestské múzeum v Prešporku v kontexte doby (1868 – 1918) : In memoriam József Könyöki [The Pressburg Town Museum in the Context of Time (1868 – 1918)]. Bratislava : Historický ústav SAV : VEDA, vydavateľstvo SAV, 2019. 212 s. ISBN 978-80-224-1707-5

DEMMEĽ, József. „Zarytý nepriateľ Slovákov“ v Banskej Bystrici. Príbeh Bélu Grünwalda. Bratislava : Literárne informačné centrum, 2020, 230 s. (v tlači)

HOLEC, Roman. Bratislavskí Habsburgovci. Bratislava : Marenčin PT, 2019. 252 s. ISBN 978-80-569-0254-7

Uplatnenie výsledkov projektu

Projekt Kontinuity a diskontinuity politických a spoločenských elít na Slovensku v 19. a 20. storočí bol projektom základného výskumu, zameraným na skúmanie dôsledkov spoločenských cezúr, režimových zmien a prevratov na všetky druhy elít. Popri naplnení prioritných vedeckých cieľov si riešitelia projektu stanovili za úlohu vplývať i na verejný diskurz vystúpeniami v médiách, diskusiami a besedami o knižných tituloch vyprodukovaných počas projektu. Riešiteľský kolektív bol mimoriadne aktívny aj v popularizácii výsledkov svojho výskumu, čomu výrazne napomohol i záujem médií v súvislosti z rokmi Ľ. Štúra, J. M. Hurbana, M. R. Štefánika ako i anketou Najväčší Slovák. Záujem zo strany verejnoprávneho rozhlasu a televízie sa pretavil do vyše troch desiatok diskusných televíznych a rozhlasových relácií a štyroch televíznych dokumentárnych filmov, na ktorých autorsky a ako hostia participovali členovia riešiteľského tímu.

Súhrn výsledkov riešenia projektu a naplnenia cieľov projektu v slovenskom jazyku (max. 20 riadkov)

Projekt Kontinuity a diskontinuity politických a spoločenských elít na Slovensku v 19. a 20. storočí bol prvým projektom komplexne a systematicky skúmajúcim dôsledky spoločenských cezúr, režimových zmien a prevratov na všetky druhy elít. Realizoval doteraz absentujúce výskumy o dopadoch politických a spoločenských ruptúr na jednotlivé typy elít. Okrem politických elít stojacich tradične v centre záujmu sa bádatelia systematicky zamerali na výkonné, kultúrne, politické a ekonomické elity, identifikovali a analyzovali stratégie, ktorými etablované elity reagovali na nové mocensko-politické pomery. Riešitelia neostali len na makro úrovni, ale svoj výskum zamerali i na sociálne procesy v rámci lokálnych elít (pôvod, zloženie, cirkulácia a pod.). Okrem slovenských národoveckých elít, politických elít etnických minorít (v období ČSR a po roku 1945) sa realizovali inovatívne prozopografické výskumy i na úrovni lokálnych spolkov a lokálnych výkonných a finančných elít. Súčasťou zásadných politických zlomov 20. storočia boli personálne previerky, národnostne a politicky motivované čistky ako i programy ideologickej prevýchovy. S týmito násilnými zmenami boli vo väčšej miere konfrontované spoločenské elity a ich okolie. Projekt priniesol nové poznatky o stratégiách prežitia „starých“ elít, o režimom uplatňovaných programoch výchovy nových generácií a premene vzťahu politickej moci a intelektuálnych elít v autoritárskych, totalitných a diktátorských režimoch rokov 1939 – 1989. Nové poznatky vo forme doteraz absentujúcich prozopografických štúdií, prípadových štúdií a ďalších analytických textov poskytli riešitelia odbornej verejnosti vo forme 13 monografií, z toho päť kolektívnych monografií, 80 vedeckých štúdií, z nich 10 v karentovaných časopisoch.

Súhrn výsledkov riešenia projektu a naplnenia cieľov projektu v anglickom jazyku (max. 20 riadkov)

The Continuity and Discontinuity Project of the Political and Social Elites in Slovakia in the 19th and 20th Centuries has been the first project within Slovak historiography that comprehensively and systematically investigated the impacts of political regime changes on elites in general. The project participants have researched the impact of political and social ruptures on particular types of elites. Except political elites, the researchers have paid attention also to executive, cultural, political, and economic elites; they identified and analyzed strategies through which established elites responded to new power-political conditions. The researchers did not remain at the macro level but also focused their research on social processes within the local elites (origin, composition, circulation, etc.). In addition to the Slovak nationalist elites, political elites of minority national groups (in interwar period Czechoslovakia and after 1945), innovative prosopographic research was also

carried out at the level of local associations, local executive and financial elites. The fundamental political changes of the 20th century included personnel screening, nationally and politically motivated purging as well as ideological re-education programs. These violent changes had a profound impact on the social elites, their kin and families, and surroundings. The project brought new knowledge about survival strategies of the “old” elites, about the programs of education of the next generations applied by the “new” regimes, and the transformation of the relationship between the holders of political power and the intellectual elites in authoritarian, totalitarian and dictatorial regimes in the period of 1939 – 1989. The researchers produced hitherto absent prosopographic studies, case studies and other analytical texts in the form of 13 monographs, of which five are collective monographs, 80 scholarly studies, 10 of them published in current contents journals.